

Rapportage

Scol Saludabel Aruba

2011- augustus 2023

Ministerie van Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken

‘Gezonde Kinderen ontwikkelen en presteren beter’

Aruba, September 2023

Inhoud

Inleiding.....	4
1. Leden Stuurgroep en team Gezonde School Adviseurs (GSA) 2011-augustus 2023	5
1.1. Leden Stuurgroep:	5
1.2. Leden team Gezonde School Adviseurs (GSA).....	6
2. Scol Saludabel Aruba.....	7
2.1. Procescyclus Gezonde School (SSA).....	7
2.1.1 De vier (4) niveaus van de Gezonde School Aanpak.....	8
2.1.2 Onderzoek naar Schoolprofiel	8
2.1.3. Thema's Scol Saludabel Aruba en Basisvoorwaarden	9
2.2. Samenwerkende Partners Scol Saludabel Aruba.....	10
2.3. Hoofdstructuur Scol Saludabel Aruba en Nationale Stuurgroep SSA	11
3. Activiteiten en producten van Scol Saludabel Aruba 2011- Augustus 2023.....	12
3.1. Activiteiten en producten SSA 2011 -2018	12
3.2. Activiteiten en producten SSA 2019 – augustus 2023	14
3.3. Mijlpalen in Roadmap Scol Saludabel Aruba 2011 – augustus 2023	20
4. Toekomst Scol Saludabel Aruba.....	22
4.1. Doelstellingen voor de toekomst.....	22
4.1.1. Korte en midden-lange termijn doelstellingen Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (NSSA).....	22
4.1.2. Korte en midden-lange termijn doelstellingen Team Gezonde School Adviseurs (GSA).....	22
Bijlage 1: Onderzoeksresultaten Schoolprofiel 9 scholen	25
Bijlage 2: Onderzoeksresultaten Schoolprofiel (aandachtspunten)	26
Bijlage 3: Namen Samenwerkende partners SSA	28
Bijlage 4: Resultaten Vragenlijst M&S leerkrachten (aandachtspunten)	29
Bijlage 5: Scholenverdeling voor Training leefstijl - Augustus 2023	30
Bijlage 6a: Overzicht Kleuterscholen van het Primair onderwijs Aruba en een M&S leerkracht	31
Bijlage 6b: Overzicht Basisscholen van het Primair onderwijs Aruba en een M&S leerkracht	32
Bijlage 7: Vervolgstappen- Implementatietraject Leefstijl 2023	34
Bijlage 8 : Profiel Gezonde School Adviseur, samenwerkende partners en Gezonde School Coördinator SSA -Aruba.....	36

*Ministers van Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken,
Directeuren/managementteam van directie Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken,
Instituto Pedagogico Arubano (IPA), Instituto Biba Saludabel (IBiSA),
Dienst Inspectie van het Onderwijs, Dienst Publieke Scholen (DPS), Stichting Katholiek Onderwijs Aruba
(SKOA) en Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Aruba (SPCOA) en van Fundacion Prevencion den
Salud, de stuurgroep Scol Saludabel Aruba 2011- juli 2023, Team Gezonde School Adviseurs (GSA) 2016-
heden, de Samenwerkende kennispartners van Scol Saludabel Aruba en vooral de leerlingen en hun
ouders en leerkrachten van de 11 scholen die bezig zijn met Scol Saludabel Aruba!*

Masha danki!

Mw. drs. Swinda Dumfries

Voorzitter Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (2018-juli 2023)

Coördinator Team Gezonde School Adviseurs (2016-heden)

Inleiding

Voor u ligt het verslag van Scol Saludabel Aruba (Gezonde School Aruba). Dit verslag beschrijft het traject van Scol Saludabel Aruba (hierna: SSA), van 2011 tot augustus 2023. Het traject geeft een overzicht van de uitgevoerde activiteiten, onderzoeken, behaalde resultaten en de toekomstplannen van SSA.

Zowel de stuurgroep als ook het team Gezonde school Adviseurs (hierna: GSA) hebben, in samenwerking met al de ministers en directies van Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken, de samenwerkende partners van SSA, Dienst Gezondheid en Jeugd gemeente Dordrecht (NL), GGD Haaglanden (NL) en vooral de scholen die bezig zijn met de Gezonde School Aanpak, bijgedragen aan een positief verloop van het traject van SSA. Gedurende het traject waren er ook verschillende uitdagingen en leermomenten.

De stuurgroep had de taak om zorg te dragen voor de ontwikkeling van de randvoorwaarden SSA. De GSA begeleiden het implementatieproces van de Gezonde School Aanpak op de scholen.

In de periode van 2022-2023 is er gewerkt aan een hoofdstructuur voor SSA en het concipiëren van een ministerieel besluit (MB) van de Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (NSSA). In mei 2023 hebben de 3 ministers van Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken het MB NSSA ondertekend. Met het MB is de Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba officieel tot stand gekomen voor het programma Scol Saludabel Aruba. Het ondertekenen van de MB NSSA werd in mei 2023 gevierd te Hyatt Place Airport Aruba.

Er zijn tot nu toe 11 (20%) van de 56 scholen, van Dienst Publieke Scholen (DPS) en de schoolbesturen Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA) en Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Aruba (SPCOA), bezig zich te profileren als een Gezonde School. Ze hebben een helder schoolgezondheidsprofiel en een opgesteld gezondheidsplan en krijgen de nodige begeleiding van een GSA. Middels de Gezonde School Aanpak op de 11 scholen bereiken we 2305 leerlingen; dit is 22% van 10.365 leerlingen op 56 scholen DPS, SKOA, SPCOA) (*Peildatum 31 mei 2023, JZA-JGZ*). In het implementatieproces van SSA vinden verschillende metingen (onderzoeken) plaats.

Er zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor de activiteiten van de gekozen thema activiteiten van alle 11 scholen. Ook heeft SSA de financiële ondersteuning gehad voor de Training methode Leefstijl, die in augustus 2023 werd gehouden voor 56 scholen van DPS, SKOA en SPCOA, en het materiaal van deze methode voor de 11 scholen die bezig zijn met SSA

We hopen in de komende tijd te werken aan de uitbreiding van het aantal scholen, dat aan de slag wil gaan met SSA. De scholen kunnen de ondersteuning vanuit SSA krijgen bij het integraal en structureel werken aan hun gezondheid bevorderende activiteiten.

Uiteindelijk willen we met zijn allen dat er steeds meer kinderen op Aruba zich gezond en veilig kunnen ontwikkelen in hun leef- en leeromgeving.

"The Health of Children is their greatest Wealth!"

Dit verslag bevat de volgende hoofdstukken:

1. Leden Stuurgroep en team Gezonde School Adviseurs (GSA) van 2011- augustus 2023
2. Scol Saludabel Aruba
3. Activiteiten van Scol Saludabel Aruba 2011- Augustus 2023
4. Toekomst Scol Saludabel Aruba

1. Leden Stuurgroep en team Gezonde School Adviseurs (GSA) 2011- augustus 2023

De leden van de stuurgroep en van het team Gezonde School Adviseurs (GSA) vertegenwoordigen verschillende overheidsdirecties of organisaties. De GSAers zijn getraind door de trainers van GGD Haaglanden-Gezonde School NL. De kracht van zowel de stuurgroep als ook het team GSA, ligt vooral in de deskundigheid van de verschillende professionals die elk expert zijn op een gezondheidsgebied van de thema's van SSA: Voeding en Mondgezondheid, Bewegen & Sport, Sociaal Emotioneel Welbevinden, Hygiëne & Fysieke veiligheid, Roken, Alcohol & Drugs, Relaties & Seksualiteit, Natuur & Milieu en Mediawijsheid.

Enkele stuurgroep leden en GSAers zijn gestopt door verschillende redenen en/of (werk)omstandigheden.

1.1. Leden Stuurgroep:

Directie Volksgezondheid Aruba

- Swinda Dumfries Orthopedagoog (Lid 2012-2018; Voorzitter 2018-Juli 2023)
- Patricia Angela –Thiel Kindertandarts (Lid 2011- Juli 2023)
- Gisela de Veer Beleidsmedewerker (Lid 2011- Juli 2023)

Directie Onderwijs Aruba

- Gina de Kort Coördinator Afdeling Begeleiding (Lid 2018- Juli 2023)
- Miriam Baiz Docent Gezondheidseducatie, Lichamelijke Opvoeding en Recreatie. Vakgebied specialist Movecion y Salud, Curriculumontwikkelaar (Voorzitter 2011-2018; Ondersteuner 2018- Juli 2023)
- Reina Hernandis Docent en curriculum ontwikkelaar (Lid 2011-2018; Ondersteuner 2018- Juli 2023)

Directie Sociale Zaken

- Merl Serrant- Gibbs Beleidsmedewerker en maatschappelijke werkster (Lid 2014-Juli 2023)
- Michemine Molina-Granviel Jeugdhulpverlener (Lid 2012 - 2014)

Instituto Biba Saludabel Aruba (IBiSA)

- Iraida Thijzen Diëtiste (Lid 2011- Juli 2023)

Instituto Pedagogico Arubano (IPA)

- Rosemarie (Roke) Hoen Docente gezondheidsbevordering en Persoonsvorming . Ondersteunt team GSA bij analyse en verslaglegging onderzoeksresultaten Schoolprofiel. (Lid 2013- Juli 2023).
- Maximo Wernet Movecion & Salud Opleider (Lid 2012 – 2013)

1.2. Leden team Gezonde School Adviseurs (GSA)

Directie Volksgezondheid Aruba:

- Swinda Dumfries Orthopedagoog (Coördinator 2016-heden)
- Ebrina Curet Juridisch beleidsmedewerker | Public health (kinder-)diëtist (2016-heden)

Directie Onderwijs Aruba

- Corinne Maduro Onderwijsbegeleider (2018- augustus 2023)
- Monet Jones Onderwijsbegeleider (2019-jul 2023)
- Suzette Janzen Onderwijsbegeleider (2018-2019)
- Miriam Baiz Docent Gezondheidseducatie, Lichamelijke Opvoeding en Recreatie. Vakgebied specialist Movecion y Salud (M&S), Curriculumontwikkelaar (2016-2018)
Ondersteuner GSA (2018-heden)

Directie Sociale Zaken

- Merl Serrant- Gibbs Beleidsmedewerker en maatschappelijke werkster (2016-heden)
- Marilyn Maduro Jeugdhulpverlener (2018-heden)
- Dalilah Fernandes Beleidsmedewerker (2018-heden)

Scol pa Ofishi (SPO)- Dienst Publieke Scholen

- Giovanni Leocadia Leerkracht Movecion & Salud en Persoonsvorming, Mentor Speciaal traject SPO. (2018-heden)

Dienst Publieke Scholen (DPS)

- Miriel Croes Schoolmaatschappelijke werker (2018-2019)
- Jeanine Tromp Schoolmaatschappelijke werker (2018-2019)

Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA)

- Clarisse Lopez Schoolmaatschappelijke werker (2018-2019)

Directie Natuur en Milieu

- Sietske van de Wal Interim Marine Park manager (2018-2020)

Zelfstandige Diëtiste:

- Charlene Leslie Diëtiste (Alimenta Dietetics & Health Promotion) (2018-heden)

Vertegenwoordigers van overheidsdirecties/organisaties die alleen de Training GSA hebben gevolgd:

- Directie Volksgezondheid/Jeugdgezondheidszorg (verpleegkundige)
- IBISA (sportinstructeur)
- IPA (Docentenopleiding M&S, dagopleiding)
- Dienst Inspectie van het Onderwijs

2. Scol Saludabel Aruba

Dit hoofdstuk gaat in op het programma SSA in zijn geheel. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft de Health Promoting School (HPS) benadering ontwikkeld. Een aantal concepten is hiervan afgeleid, o.a. Health Promoting Schools en Escuelas Promotores de Salud. Op Aruba wordt het Gezonde School Nederlands model gehanteerd voor Scol Saludabel Aruba. Dit model sluit meer aan bij de Arubaanse situatie. Scol Saludabel Aruba heeft als uitgangspunt het Internationale Verdrag van Kinderrechten (IVK), de SDG #3 (goede gezondheid en welzijn) en SDG #4 (goed onderwijs).

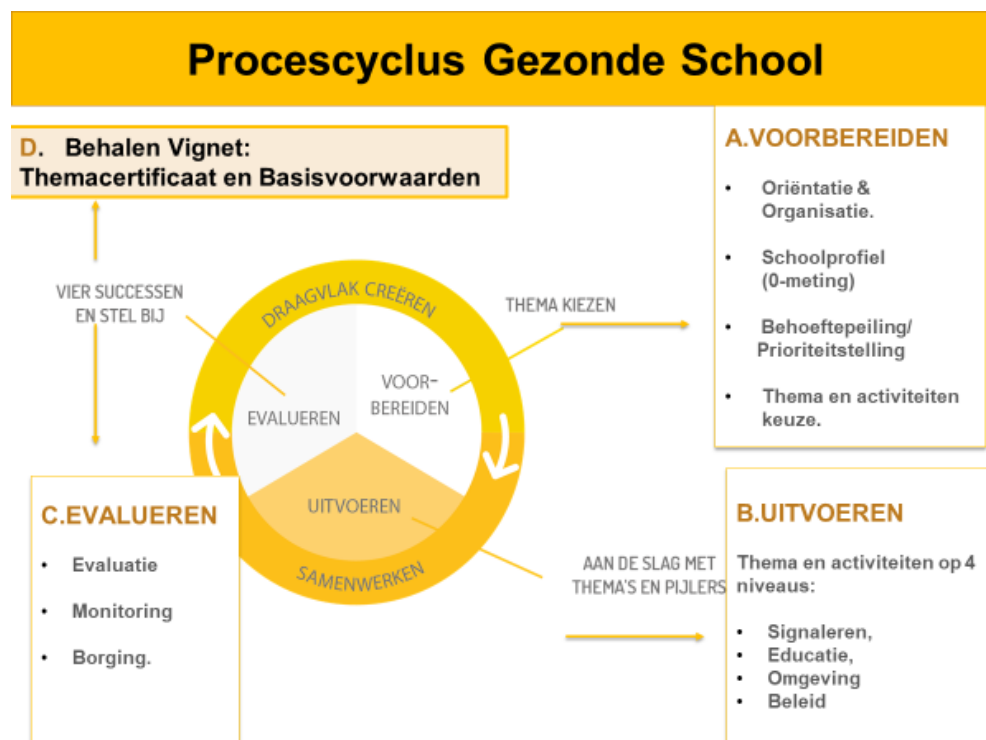
De volgende paragrafen beschrijven de procescyclus Gezonde School (SSA), de samenwerkende partners, de hoofdstructuur en de Nationale Stuurgroep van SSA.

2.1. Procescyclus Gezonde School (SSA)

Scol Saludabel Aruba is een gezondheidsbevorderingsprogramma dat zich richt op de doelgroepen leerlingen, leerkrachten, ander schoolpersoneel en ouders. Het werken aan gezondheidsbevordering op scholen geschiedt met behulp van de Gezonde School Aanpak. Het doel van de Gezonde School Aanpak is een gezonde leefstijl vanzelfsprekend maken voor bovengenoemde doelgroepen.

Onderstaand figuur 1 laat het procescyclus van de Gezonde School zien. Deze is een richtlijn voor het implementeren van de Gezonde School Aanpak (stappen A,B,C,D).

Figuur1 Procescyclus Gezonde School

2.1.1 De vier (4) niveaus van de Gezonde School Aanpak

Bij de Gezonde School Aanpak worden de (gekozen) thema activiteiten uitgevoerd op 4 niveaus:

- **Signaleren en doorverwijzen: “Tijdig kijken en zien!”**
Vroegtijdige signalering van beschermende en risicofactoren bij individuele of groep leerlingen en de geïndiceerde preventieve zorg die daarop volgt, bijvoorbeeld door te verwijzen naar passende hulp.
- **Gezondheidseducatie: “Een gezonde geest in een gezond lichaam”**
Structureel aandacht aan het gezondheidsthema in de lessen, het klassikaal aanbieden van informatie, voorlichting over de gezondheid van leerlingen. Gezondheidsthema’s kunnen in verschillende vakken aan bod komen.
- **Schoolomgeving: “Kinderen in een gezonde leef- en leeromgeving”**
De omgeving is gezond als de fysieke en sociale omgeving optimaal is voor leerlingen om gezond gedrag te leren en voor het team om te werken.
- **Beleid en regelgeving: “Dagelijks aandacht aan gezondheid en welbevinden”**
Hieronder worden afspraken, regels, protocollen en de handhaving daarvan verstaan. De maatregelen voor gezondheidsbevordering worden vastgelegd in het schoolbeleid. Zo blijft het onderwerp onder de aandacht.

Deze integrale aanpak op de 4 niveaus zorgt voor grotere effecten en verbeteringen in gedrag ten opzichte van ad hoc en losse gezondheidsactiviteiten en/of -programma’s. Op Aruba zijn er *geen* vergelijkbare initiatieven/projecten als het programma van Scol Saludabel Aruba.

2.1.2 Onderzoek naar Schoolprofiel

De volgende onderzoeken naar het schoolprofiel vonden plaats in:

- Schooljaar 2018-2019: 9 scholen (Vragenlijst over alle thema’s SSA)
- Schooljaar 2020-2021: 2 aparte scholen (Thema Sociaal Emotioneel Welbevinden. Er zijn lichamelijke metingen gedaan).
- Schooljaar 2021-2022 : Evaluatieonderzoeken Thema Sociaal Emotioneel welbevinden bij de leerkrachten van 2 scholen.

De meest opvallende resultaten bij de **lichamelijke gezondheid** van de 9-12 jarigen hebben vooral te maken met overgewicht/obesitas (42.7%) en het hebben van een ongezond voedingsgedrag (niet ontbijten (21.3%) en driekwart (75.8%) voldoet niet aan de criteria van de aanbevolen hoeveelheid fruit per dag en bijna de helft (45.3%) voldoet niet aan e criteria van de aanbevolen hoeveelheid groente per dag. Een hoog percentage (75.3%) beweegt of sport regelmatig.

Wat de **sociaal-emotioneel gezondheid** betreft, heeft ongeveer gemiddeld een derde van de ouders moeite met de opvoeding van hun kind. Waar vooral veel leerlingen (lIn.) hoog scoren is op “angst om iets verkeerd te doen:

- In 2019: 66.2% van aantal onderzochte lIn.
- In 2021: 53.2% van het aantal onderzochte lIn. op 1 school en op een andere school was het 48.8%. In 2021 gaven de lIn. op beide scholen als voornaamste reden voor angst om iets verkeerd te doen aan “Straf” of “angst om ouders en zichzelf teleur te stellen.”
- In alle schooljaren gaven leerkrachten aan veel stress te ervaren door de hoge werkdruk, wat voornamelijk komt door het. schoolwerk (gemiddelde percentage van 42.7%)

Voor een overzicht van de onderzoeksresultaten wordt verwezen naar de bijlagen 1 en 2.

2.1.3. Thema’s Scol Saludabel Aruba en Basisvoorwaarden

SSA heeft momenteel 8 thema’s die te zien zijn in onderstaand figuur 2. De school kan zijn eigen thema kiezen, aan de hand van zijn Schoolprofiel (resultaten 0-meting), behoeftepeiling en prioriteitstelling. Een goede keuze van een thema is van belang voor gezondheidsbevordering.

Om in aanmerking te komen voor een vignet, moet de school eerst aan de criteria van het themacertificaat en de basisvoorwaarden voldoen. De basisvoorwaarden zijn eisen waar de school aan moet voldoen voor het behalen van een vignet. De 12 basisvoorwaarden zijn eveneens te zien in figuur 2. Een vignet is een erkenning dat de school integraal y structureel aandacht schenkt aan de gezondheid van leerlingen, leerkrachten en ouders door middel van de ‘Gezonde School Aanpak’

Figuur 2 laat de thema’s van SSA en basisvoorwaarden voor het behalen van een vignet zien.

Figuur 2 Thema’s SSA en Basisvoorwaarden

Thema’s en Basisvoorwaarden	
<p>8 Thema’s – Certificaat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voeding en Mondgezondheid • Bewegen en Sport • Sociaal emotioneel welbevinden • Hygiene en Fysieke veiligheid • Roken, Alcohol en Drugs • Relaties en Seksualiteit • Natuur en Milieu • Mediawijsheid 	<p>12 Basisvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interne zorgstructuur op school • Verzuimbeleid • Kinder- en jeugdbeschermingscode (Codigo) • Protocol bij vermoedens van een zedendelict • Klachtenregeling. • Beleid: Roken, Alcohol & Drugs • Fysieke Veiligheidsbeleid • Kerndoelen Bewegingsonderwijs en Gezondheidseducatie (Movecion y Salud) • Kerndoelen Persoonlijke Vorming • Mediagebruik • Protocol Hygiëne • Nationaal Gedragscode Onderwijs Aruba

Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (2021)

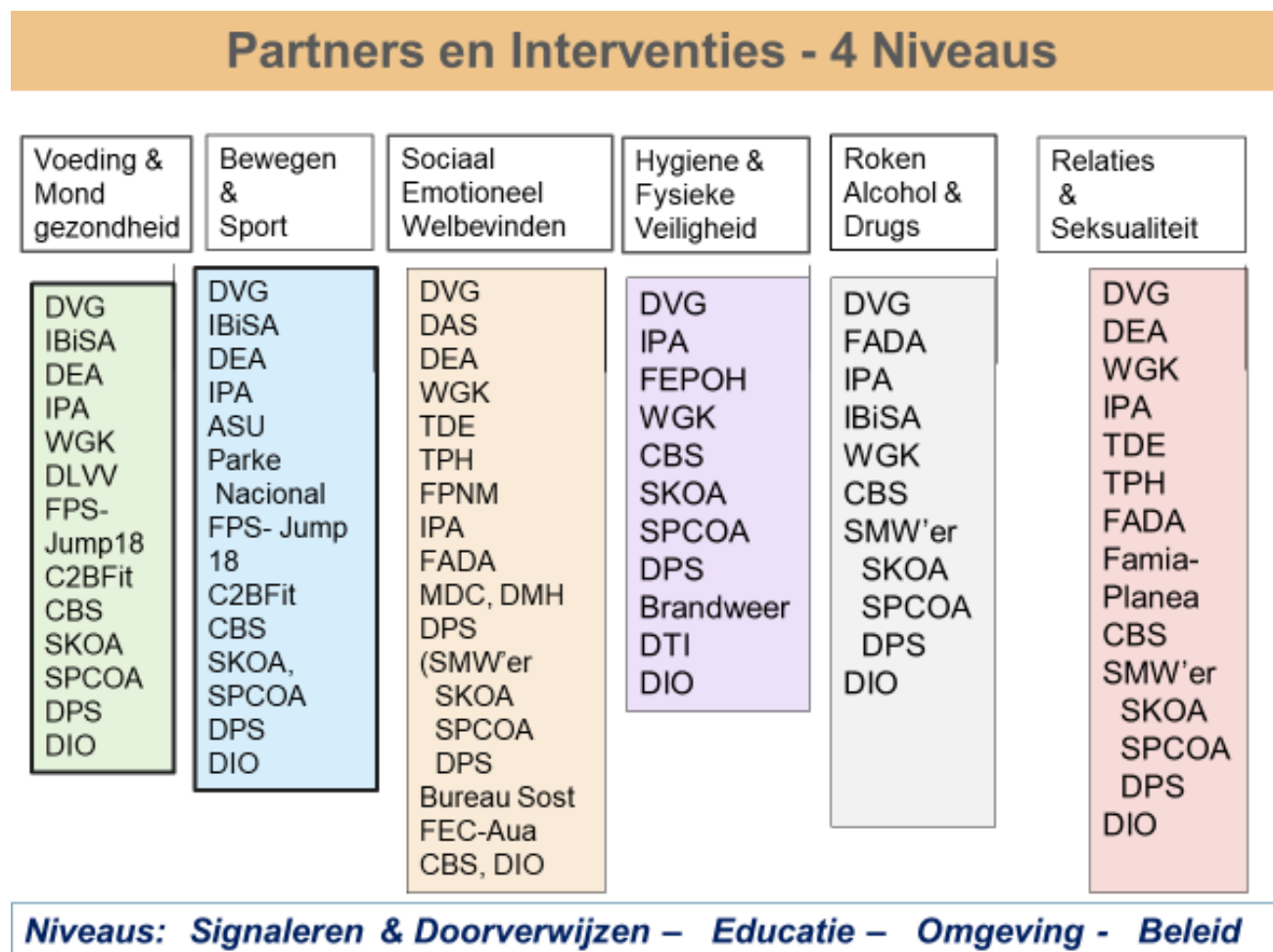
2.2. Samenwerkende Partners Scol Saludabel Aruba

Scol Saludabel Aruba is een (unieke) samenwerking tussen de verschillende partners oftewel de 'kennispartners.' Deze partners dragen met hun kennis, interventieaanbod of deskundigheidsbevorderingsactiviteiten bij aan Scol Saludabel Aruba.

In figuur 3 zijn de samenwerkende kennispartners te zien die ingedeeld zijn per thema van Scol Saludabel Aruba. In bijlage 3 zijn de volledige namen van de partners te lezen.

In bijlage 8 zijn de rollen, taken en competenties van de samenwerkende partner beschreven.

Figuur 3 Indeling partners naar Thema's SSA

2.3. Hoofdstructuur Scol Saludabel Aruba en Nationale Stuurgroep SSA

Het gezondheidsbevorderingsprogramma Scol Saludabel Aruba is onderhevig aan de publieke taak en doel van Directie Volksgezondheid/ afdeling Jeugdgezondheidszorg, welke onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid ressorteert.

Voor de continuïteit, effectiviteit en waarborging van het programma Scol Saludabel Aruba is er gewerkt aan een officiële hoofdstructuur (organogram) waarin een structurele en integrale samenwerking tussen de ministeries Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken is bewerkstelligd, middels de instelling van de Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (NSSA).

De **Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba** heeft als hoofdtaak: Het duurzaam bewaken en aansturen van Scol Saludabel Aruba, inclusief het monitoren en de evaluatie ervan.

In onderstaand figuur 4 is het organogram van Scol Saludabel Aruba te zien.

Figuur 4 Organogram SSA

3. Activiteiten en producten van Scol Saludabel Aruba 2011- Augustus 2023

Voor een beter overzicht zijn de activiteiten en producten gedurende het traject van Scol Saludabel Aruba verdeeld over 2 periodes:

- 1^e Periode : 2011-2018
- 2^e periode : 2019- augustus 2023

3.1. Activiteiten en producten SSA 2011 -2018

Roadmap Scol Saludabel Aruba

- 2011: MB Stuurgroep Scol Saludabel Aruba- Strategisch beleidsplan.
- 2012: Samenwerkingsconvenant minister van Onderwijs en Volksgezondheid
- 2012: Stuurgroep Scol Saludabel- Implementatieplan Scol Saludabel Aruba
- 2013-2016: Pilotfase 5 scholen: Mon Plaisir School, Scol Primario Kudawecha, St. Paulusschool en Cacique Macuarima School. De pilotfase had als doel om te werken aan de ontwikkeling van een Gezonde School Aanpak op maat voor Aruba.
- 2014: Workshop Gezonde School door Dienst Gezondheid en Jeugd gemeente Dordrecht (NL).
- 2016: 5 Professionals opgeleid als Gezonde School Adviseur (GSA) in Nederland door GGD Haaglanden (Zie Bijlage 8: profiel, rol, taak en competenties GSA)
- 2016: Stuurgroep-Adviesnota Scol Saludabel Aruba voor 3 ministers: Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken.
- 2017: Launching en Handleiding Scol Saludabel Aruba .
- 2017: Bijeenkomst voor alle preventiepartners van Scol Saludabel Aruba (thema gericht en interventies).
- 2018: Training nieuwe Gezonde School Adviseurs en Gezonde School Coördinatoren (Bijlage 8)
- 2018 Begin Implementatie Gezonde School Aanpak op 9 scholen.

In onderstaand figuur 5 zijn bovengenoemde activiteiten en producten te zien via een Roadmap.

Figuur 5: Roadmap Scol Saludabel Aruba vanaf 2011-2018

3.2. Activiteiten en producten SSA 2019 – augustus 2023

Alle uitgevoerde activiteiten en producten van Scol Saludabel Aruba vanaf 2019- augustus 2023 zijn te lezen in tabel 1.

Tabel 1: Activiteiten SSA 2019- augustus 2023 (Stuurgroep & GSA)

Stuurgroep & GSA	Samenwerkende Organisaties	Periode	Doel en behaalde resultaten
1. Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (SSA) (2011: Ingesteld d.m.v. MB)	Vertegenwoordigers: DVG (vz), DEA, DAS, IPA, IBISA	2019-2023	<p>Doel: Werken aan de randvoorwaarden voor de implementatie programma Scol Saludadabel Aruba (SSA).</p> <p>Resultaat: <u>2019- juli 2023:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Structureel overlegmomenten:</i> met ministers, directies DVG, DAS, DEA en IPA, de Schoolbesturen SKOA, SPCOA en de DPS, Dienst Inspectie van het Onderwijs over de voortgang en speerpunten van SSA. - <i>Overlegmomenten Stuurgroep en GSA-team:</i> uitwisseling en aanpak aandachtspunten in traject Gezonde School Aanpak op scholen. - <i>Begroting SSA:</i> Jaarlijkse opstelling begrotingspost voor SSA. - <i>Vignet Ontwikkeling</i> (Basisvoorwaarden en criteria themacertificaten). <p><u>2022:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Opstellen Advies Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba</i> met als doel vaststelling Hoofdstructuur SSA en instelling Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba met DVG als voorzitter. - <i>Concipiëren MB</i> Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba NSSA. - <i>Accordering</i> Hoofdstructuur en MB NSSA door ministers. <p><u>2023:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Presentatie</i> Hoofdstructuur SSA en voortgang aan de 3 ministers (Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken) door de Stuurgroep en GSA.
2. Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (2023: Ingesteld d.m.v. MB)	Vertegenwoordigers: DVG (vz), DEA, DAS, IPA, SKOA, SPCOA, DPS	2023	<p>Resultaat: <u>2023:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ondertekening MB:</i> Ministerieel Besluit (MB) Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (NSSA), ondertekend door de ministers Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken. - <i>Overdracht van (oude) stuurgroep:</i> Er zal een overdracht van de oude stuurgroep aan NSSA plaatsvinden voor een goede taakuitvoering van NSSA.
3. Team Gezonde School Adviseurs (GSA-SSA) (Ingesteld: 2016)	Vertegenwoordigers: DVG, DAS, DEA, DPS, Zelfstandig,	2018-heden	<p>Doel: Ondersteuning en procesbegeleiding bij implementatie Gezonde School Aanpak op scholen.</p> <p><u>Uitvoeringsproces Gezonde School Aanpak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Organisatie & Oriëntatie - Schoolprofiel (0-Meting) - Behoeftetepeiling, Prioriteitstelling & themakeuze/bijbehorende activiteiten. - Monitoren en evalueren

			<ul style="list-style-type: none"> - Behalen vignet <p>Resultaat:</p> <p><u>2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Training</i> voor nieuwe GSA'ers en Gezonde School coördinatoren (Movecion y Salud leerkrachten/ M&S), verzorgd door GGD Haaglanden, mw. M. Boonekamp en mw. M. Weltens. - <i>Vragenlijst Schoolprofiel voor Aruba</i>: Samen met Centraal Bureau voor Statistiek Aruba (CBS) is deze vragenlijst ontwikkeld, uit de Vragenlijst Schoolprofiel Gezonde School Nederland. Er zijn enkele aanpassingen aangebracht voor een betere aansluiting op de Arubaanse situatie. <p><u>2019</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bruikleen tablets CBS aan SSA</i> voor de afname vragenlijsten bij de doelgroepen. - <i>Schoolprofielonderzoeken (0-meting)</i>: op 9 scholen bij leerlingen van klas 4 t/m 6, de ouders van deze leerlingen en ouders van leerlingen uit een kleuterschool en alle beroepskrachten van de 9 scholen. (Zie Bijlage 1) - <i>Dataverwerking en -analyse</i>: in samenwerking met CBS, Epi (DVG) en team SSA. - <i>Verslaglegging resultaten</i>: door de GSAer en mw. R. Hoen (stuurgroep). - <i>Thema's van school</i>: Door de resultaten van het schoolprofiel konden de scholen hun prioriteiten en thema kiezen die voor hen belangrijk zijn. Gekozen thema's van scholen: Sociaal Emotioneel welbevinden, Voeding, Sport en bewegen. - <u>Eind 2019</u>: 9 Scholen actief bezig met SSA <p><u>2020</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Covid-19 periode</i>: GSA-contact onderhouden met de scholen. Het was een hele omslag, afstandsonderwijs organiseren, voorbereiding op terugkomen op school etc. - 2 scholen hebben hun thema veranderd: eerst Sociaal emotioneel welbevinden daarna Hygiëne en Fysieke Veiligheid. - <i>1^e Terugkomdag 9 scholen op 12 november 2020 te JFK</i>: doel is uitwisseling en presentatie over hun ervaring, successen en knelpunten van de implementatie Gezonde School Aanpak; <i>Algemene Evaluatie</i>: de scholen vonden het leerzaam, veel geleerd van elkaar, willen dat er structureel en jaarlijks terugkomdagen worden georganiseerd. - <u>Eind 2020</u>: 9 Scholen actief bezig met SSA. <p><u>2021</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nieuwe school</i>: 1 SKOA-school meldt zich aan bij SSA. - <i>Schoolprofiel nieuwe school</i>: 0-meting voor thema Sociaal emotioneel welbevinden bij de leerlingen klas 4 t/m 6 en hun ouders en beroepskrachten . Dataverwerking en -analyse en verslaglegging door GSA/ stuurgroep lid. (Zie Bijlage 2, 2021: scores 109 lln.)
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - <i>Evaluatieonderzoek op 1 school</i> : implementatietraject thema Sociaal emotioneel welbevinden. - <i>Bruikleen tablets CBS aan SSA</i> voor de afname vragenlijsten bij de doelgroepen: leerlingen klas 4 t/m 6, de ouders en de beroepskrachten. (Zie Bijlage 2, 2021: scores 88 lln.). De school wil zich vooral focussen op zowel de sterke als ook de aandachtspunten voor een betere onderlinge samenwerking binnen het team. - <i>2^e Terugkomdag voor 10 scholen op 30 november 2021 te JFK</i>: uitwisseling voortzetting, succeservaringen en uitvoering verschillende opdrachten. - <u>Eind 2021</u>: 10 scholen actief bezig met SSA. <p><u>2022</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Evaluatieonderzoek thema SEW-Beroepskrachten op 2 scholen</i>; er waren merkbare verbeteringen te zien in de sfeer, samenwerking en steun in schoolteam. Dit in samenwerking met partners van SSA. - <i>Onderzoek bij 20 M&S</i> (Movecion y Salud=Beweging en Gezondheid) leerkrachten van Primair Onderwijs. De meest opvallende onderzoeksresultaten zijn te lezen in <u>Bijlage 4</u>. Bij presentatie van de resultaten gaven de meeste M&S leerkrachten aan behoefte te hebben aan een uniforme methode voor gezondheidseducatie en ondersteuning van SSA op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen, voeding en relaties en seksualiteit. - <u>Eind 2022</u>: 10 scholen actief bezig met SSA: <ul style="list-style-type: none"> • 6 SKOA; 1 SPCOA; 3 DPS • Gekozen thema's: Sociaal Emotioneel welbevinden, Voeding, Sport en bewegen, Hygiëne en Fysieke Veiligheid. <p><u>2023 (Januari – heden)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nieuwe school</i>: 1 nieuwe DPS school meldt zich bij SSA na een oriëntatie gesprek met de schooldirectie. - <i>Presentatie voortgang en Hoofdstructuur SSA</i>: aan de 3 ministers (Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken) door Stuurgroep SSA en GSAers. - <i>MB-ondertekening Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba</i>, door ministers van Volksgezondheid, Onderwijs en van Sociale Zaken. De viering vond plaats in Hyatt Place Airport samen met de stuurgroep en GSA van SSA, de 11 scholen en samenwerkende partners van SSA. - <i>Financiële ondersteuning aan scholen</i>: Scholen hebben in hun gezondheidsplan een kostenplaatje gemaakt voor aanschaf materiaal en activiteiten voor hun gekozen thema. De offertes zijn bij DVG ingeleverd en daarna gemaild naar Directie Financiën voor een inkooporder. Verschillende scholen hebben reeds hun materiaal voor einde schooljaar ontvangen.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - <i>Promotiefilm gemaakt met 3 scholen over SSA.</i> Ook een interview met een GSA en coördinator GSA. Dit is i.s.m. dhr N. Thijzen. Programma op Tele Aruba (canal 13). - <i>Werving en Planning Training GSA2023-2024:</i> Door omstandigheden stopt 1 GSA per juli '23. Sinds het 3^e kwartaal van 2023, is het GSA team bezig met de werving van professionals uit verschillende directies/organisaties, die graag een GSA willen worden. Ook is een folder gemaakt die naar de verschillende directies zal worden gemaïld voor de werving van professionals. - <i>Training GSc 2023-2024:</i> Mochten meer scholen zich aanmelden bij SSA, dan zal ook een Gezonde School Coördinatoren(GSc) training voor de school worden verzorgd. - <i>Promotie SSA:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lancering Facebook page • Logo SSA wordt nog ontworpen (ministerie volksgezondheid) • Podcast Chasing Health: Interview met GSA over implementatie SSA. <p><u>Status eind augustus 2023 -Implementatie SSA op scholen:</u></p> <p><i>Scholen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 11 scholen bezig met SSA: 6 van SKOA; 4 van DPS en 1 SPCOA - Mon Plaisir Basisschool, Cacique Macuarima School, St. Dominicus College, St. Franciscus College, Pius-X, St. Paulusschool, Prinses Amalia basisschool, Scol Primario Kudawecha, Imelda kleuterschool, Scol Preparatorio Washington en Scol Basico Dornasol. <p><i>Thema's per school:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Voeding en Mondgezondheid:</u> St. Dominicus College, Scol Preparatorio Washington. - <u>Sociaal Emotioneel Welbevinden:</u> Mon Plaisir Basisschool, St. Franciscus College, Pius-X, Scol Primario Kudawecha, St. Paulusschool. - <u>Bewegen en Sport:</u> Prinses Amalia basisschool. - <u>Hygiëne en Fysieke Veiligheid:</u> Cacique Macuarima School, Imelda kleuterschool. - Bezig met keuze Thema: Scol Basico Dornasol <p><i>GSAers:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - In augustus '23 stopt 1 GSA. Er zijn nu 8 GSAers actief bezig die de 11 scholen begeleiden. <p><i>Training en aanschaf Methode Leefstijl - Boom Uitgevers Nederland</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SSA heeft begin 2023 een aanvraag ingediend bij de Stichting Fundacion Prevencion den Salud (FPSA) voor de aanschaf van methode Leefstijl en het houden van een
--	--	--	---

			<p>training voor de M&S leerkrachten samen met 1 collega. De De scholen zonder M&S leerkracht, konden 2 collega's laten meedoen. De Stichting is akkoord gegaan met het bekostigen van de hele training op Aruba (incl. locatie & consumptie en 20 stuks lesmateriaal).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dienst Publieke Scholen (DPS) en de schoolbesturen SKOA en SPCOA hebben hun toezegging gegeven aan de implementatie van de methode Leefstijl op hun scholen. Tevens hebben ze toestemming gegeven aan het geven van vrije uren voor de leerkrachten die de training zullen volgen. - GSA(SSA) en de samenwerkende partner IPA (M&S opleiders) zijn de trekkers voor de organisatie, logistiek en verdere ondersteuning bij implementatie van de methode Leefstijl. <p><i>Presentatie en trainingsdagen Methode Leefstijl en locatie: 21-25 augustus '23</i></p> <p><i>Uitgenodigden</i></p> <p><u>1^e dag:</u> Presentatie: Algemene informatiebijeenkomst te JFK (DEA):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minister van Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken, Directies, Dienst Inspectie van het Onderwijs, schoolbesturen, schoolleiders, team SSA, scholen. <p><u>Trainingsdagen:</u> 56 P.O. Scholen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DPS: 13 Scholen (13 met M&S). • SPCOA: 2 Scholen (2 met M&S). • SKOA: 41 Scholen (37 met M&S en 5 zonder M&S). (Zie Bijlage 5, indeling scholen Trainingsdagen Leefstijl) <p><i>Locatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1^e dag: Algemene Informatiebijeenkomst te JFK (DEA) • 2^e- 5^e dag: Trainingsdagen te Surfside Marina Aruba. <p><u>1e Resultaten Training Methode Leefstijl</u></p> <p>1) Aantal deelnemers</p> <ul style="list-style-type: none"> • 107 Beroepskrachten (M&S leerkrachten en collega lesgevende leerkrachten) van scholen DPS, SKOA en SPCOA hebben deelgenomen. • 19 professionals (team SSA, IPA-M&S opleiders, maatschappelijke werkers) hebben ook deelgenomen. <p>2) Overzicht M&S in primair onderwijs (Zie Bijlage 6a& 6b): De informatie komt van de deelnemers (M&S leerkrachten). In het overzicht is te zien welke scholen een M&S Leekracht hebben.</p>
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Kleuteronderwijs: 21 scholen hebben een M&S leerkracht en 10 hebben er (nog) geen. Op 12 scholen wordt *Gezondheidseducatie (GE) gegeven en op 9 niet. • Basisonderwijs: 37 scholen hebben een M&S leerkracht en 11 hebben er (nog) geen. Op 26 scholen wordt *GE gegeven en op 11 niet. • Feedback van de deelnemers was over het algemeen zeer positief, leerzaam, de methode is 'hands-on' en makkelijk toepasbaar op school. <p>(*GE: informatie M&S lkr, aug '23)</p> <p>3) <i>Vervolgstappen-implementatie traject methode leefstijl</i>, (Zie Bijlage 7).</p> <p>4) <i>Planning volgen Coördinatoren training Leefstijl (train de Trainers) Nederland (o.v.b)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanvraag ingediend voor 4 GSAers en 2 professionals van IPA om deze 'Train de Trainers Leefstijl' te volgen in 2024. De training zal in Nederland gehouden worden. Antwoord/akkoord voor dit verzoek is nog pending.
--	--	--	---

3.3. Mijlpalen in Roadmap Scol Saludabel Aruba 2011 – augustus 2023

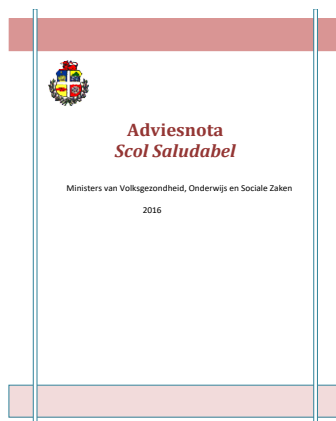
Stuurgroep SSA vanaf 2011, ingesteld d.m.v een MB, door ministers van volksgezondheid, dhr R. Visser en van Onderwijs dhr. A. Dowers.

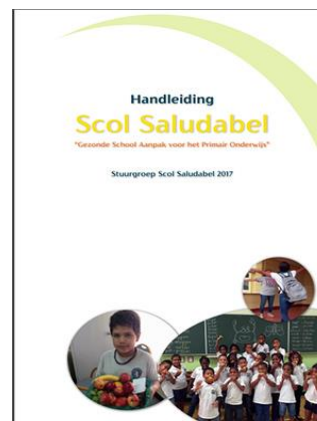
Pilotfase 5 scholen en samenwerking SSA en Dienst Gezondheid En Jeugd Dordrecht, 2014

1^e Training Gezonde School Adviseurs, Nederland, 2016

Adviesnota Stuurgroep, 2016

Launching en Handleiding SSA, 2017

Presentatie en Training Gezonde School Adviseurs en Gezonde School Coördinatoren door mw. M. Boonekamp en mw. M. Weltens, GGD Haaglanden, Aruba 2018. (links en midden).

Voorbeeld Implementatie Gezonde School Aanpak op school, met gekozen thema 'Voeding', vanaf 2018 tot heden (rechts)

1^e Terugkomdag van 9 scholen (SSA)
JFK, 12 november 2020

2^e Terugkomdag van 10 scholen (SSA)
JFK, 30 november 2021

Viering ondertekening MB Nationale Stuurgroep SSA door de ministers dhr. D. Oduber, dhr.E. Croes en dhr. R. Tjon, samen met de stuurgroep (links), team GSA (midden) en uitreiking cetrificaat van erkenning aan de 11 scholen, 31 mei 2023

(links) Presentatie Methode Leefstijl door mw. E. Warneke (Nederland) aan de ministers, directies, schoolbesturen SKOA en SPCOA, Dienst publieke scholen, Inspectie van het onderwijs, schoolleiders en leerkrachten van 56 scholen, Aruba 21 augustus 2023
(midden) (De trainingsdagen: 22-25 augustus 2023.
(rechts) Uitreiking Materiaal leefstijl aan de 11 scholen die bezig zijn met SSA.

4. Toekomst Scol Saludabel Aruba

4.1. Doelstellingen voor de toekomst

Scol Saludabel Aruba (SSA) heeft als doel om zoveel mogelijk jeugdigen bewuster te maken van een gezonde leefstijl en gedrag en ook het bevorderen van het maken van gezonde en verantwoorde keuzes. SSA heeft al een lang traject achter de rug met vele activiteiten.

De toekomst en het nieuwe tijdperk van SSA ligt voor ons, waar we als team verder willen investeren in het leven van jeugdigen door middel van dit gezondheidsbevorderingsprogramma. Dit betekent dat voor zowel de Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba als ook voor het team GSA gewerkt zal worden aan het bereiken van korte en midden-lange termijn doelen. In de volgende paragrafen zullen we kort hierop ingaan.

4.1.1. Korte en midden-lange termijn doelstellingen Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba (NSSA)

Korte termijn:

- Overdracht van oude stuurgroep voor goede uitvoering van de taken NSSA conform Advies Nationale Stuurgroep Scol Saludabel Aruba en het ministerieel besluit (MB) 2023.
- Werving NSSA Leden die vertegenwoordigers zijn van Directie Volksgezondheid (voorzitter), Directie Onderwijs, Directie Sociale Zaken, IPA, Schoolbesturen SKOA & SPCOA en Dienst Publieke Scholen.
- Begin uitvoering taak NSSA.
- Structureel afspraken maken en/of contact onderhouden met coördinator GSA /team GSA.

Midden-Lange termijn:

- Uitvoering taak NSSA wordt vervolgd.
- Updaten en verantwoording naar ministers, directeuren van directies Volksgezondheid, Onderwijs en Sociale Zaken, Schoolbesturen en Dienst Inspectie Onderwijs.

4.1.2. Korte en midden-lange termijn doelstellingen Team Gezonde School Adviseurs (GSA)

Korte termijn:

Training Methode Leefstijl (Gezondheidseducatie):

- 56 scholen volgen Training Leefstijl in augustus 2023 (Aruba)
- Samen met IPA: ondersteuningstraject uitgestippeld voor implementatie/gebruik methode leefstijl.
- Periodieke verantwoordingsverslagen aan Fundacion Prevencion den Salud en Directie Volksgezondheid Aruba.

Werving nieuwe scholen, GSA en Gezonde School Coördinatoren (GSC):

- Evt. scholen werven middels Training Leefstijl of via Jeugdgezondheidszorg (JGZ)
- Streven eind 2023: 5 extra scholen voor SSA.
- Werving nieuwe GSA en GSc: (Wervingsperiode aug-dec '23) en Training nieuwe GSA en GSc (nog plannen)

Implementatie Gezonde School Aanpak:

- Stimuleren en versterken rol M&S Leerkrachten Primair Onderwijs (P.O) i.h.k.v. implementatie en uitvoering SSA op hun school.
- Bundeling: Menukaarten thema's & Interventies, Themacertificaten en Basisvoorwaarden.
- Samenwerking met (kennis) partners SSA versterken. Op de hoogte blijven van nieuwe evidence-based interventies/methode (thema gerelateerd) die voorzien kunnen worden door de partners.

Promotie & Communicatie:

- Tussentijdse erkenning aan scholen.
- Logo SSA (eind 2023)
- Facebook page SSA (voorbeeld huidige scholen posten voor andere scholen, ter inspiratie),
- Filmpjes maken met 'pakkende' boodschappen-gezondheidsbevordering (jeugdigen, Scholen, ouders)

Midden-Lange termijn

Meer samenwerking GSA en Jeugdgezondheidszorg (JGZ/DVG):

- De JGZ ziet toe op de gezondheid en leefstijlfactoren van jeugdigen op Aruba. Dit gebeurt tijdens de contactmomenten, de periodieke gezondheidsonderzoeken bij jeugdigen en ook zijn/haar omgeving. SSA wil samen met de JGZ werken aan het versterken van het gezondheidsbeleid op scholen. Hierbij valt te denken aan:
 - Afstemming GSA en JGZ aangaande profiel onderzoeksresultaten PGO-JGZ op scholen: Scholen kunnen benaderd en gestimuleerd worden door een GSA in het collectief werken aan gezondheidsbevordering m.b.v. de Gezonde School Aanpak.
 - Gezondheidsprojecten opstarten i.s.m. partners. B.v. het maken van (korte) video's over belangrijke gezondheidsthema's die relevant zijn voor kinderen, adolescenten en ouders. (Gebruik van korte filmpjes voor promotie en bevordering gezondheid, contactmoment etc.).

Meer gezondheidsbevordering in Onderwijs & Vignet behalen:

- Gezondheidseducatie is opgenomen in schoolcurriculum maar is niet ingeroosterd als vak. Stuurgroep SSA had overleg met minister Onderwijs, Dienst Inspectie van het Onderwijs en Directie Onderwijs om Gezondheidseducatie te formaliseren als vak. NSSA zal dit verder oppakken.
- Gezondheidsbevordering moet verankerd worden in het schoolbeleid.
- Meer scholen ontvangen een themacertificaat- en/of vignet.

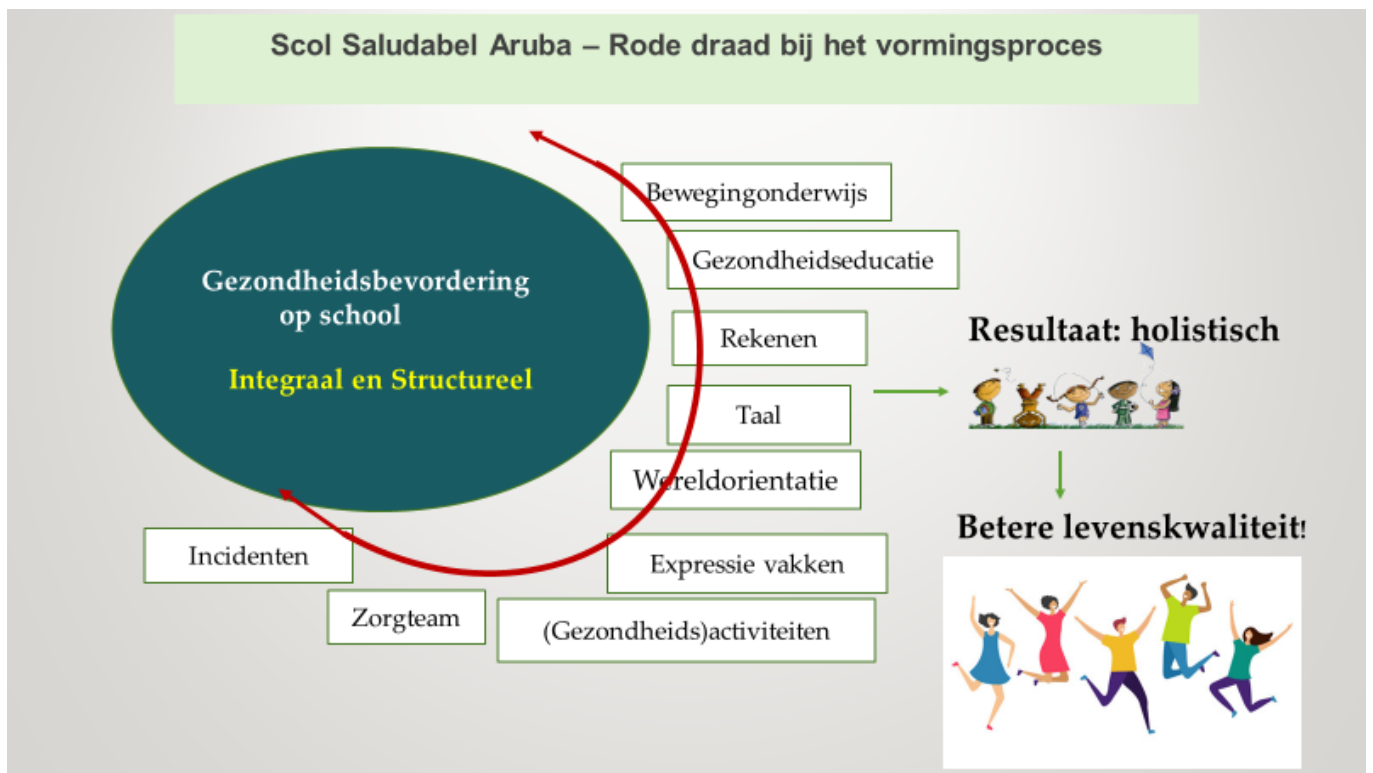
- Alle 56 scholen (P.O) aan de slag met SSA:
 - Totaal DPS scholen: 13 - 4 Scholen bezig met SSA (nog 8)
 - Totaal SPCOA scholen: 2 - 1 school bezig met SSA (nog 1)
 - Totaal SKOA scholen: 41 - 6 scholen bezig met SSA (nog 36)

- Scholen van de andere schoolbesturen/ Privé scholen werken in de toekomst met de Gezonde School Aanpak:

SSA zal t.z.t nagaan welke scholen deze zijn. (Er zijn enkele nieuwe scholen die in het schooljaar 2023-2024 van start zijn gegaan).

- Publicaties Scol Saludabel Aruba:
 - Behaalde resultaten gezondheidsbevordering op scholen (en omgeving) publiceren met behulp van de Gezonde School Aanpak (Nationaal en internationaal).

Output Scol Saludabel Aruba

Bijlage 1: Onderzoeksresultaten Schoolprofiel 9 scholen

Schooljaar: **2018-2019**

Aantal scholen : 9 Scholen (Alle thema's).

Scores: Deze zijn gemiddelde scores van de 9 scholen. Een schoolprofiel kan per school verschillen.

<p>Voeding 21.3% LIn Ontbijt niet.</p> <p>Lage consumptie: Fuit en groente Hoge consumptie: Suiker- houdende & Vettige voeding/drank</p> <p>42.7% LIn Obesitas/ overgewicht (JGZ data 5^e, 6^e klas)</p>	<p>Sport en Bewegen 24.7% lIn < 1 uur p.d</p>	<p>Sociaal Emotioneel Welbevinden</p> <p>66.2% LIn Angst 21.8% LIn Gepest op Schoolplein 17.7% LIn Geen hulp vragen 16.1% LIn Geen vertrouwen- Ouders 21.9% LIn Geen vertrouwen - Lkr 36.1% LIn-Lkr relatie: slecht-Matig/Vold 38.5% LIn-lIn relatie: slecht-matig/Vold 22 % LIn –Ouders: Slecht-matig/vold 23.5% Ouders: matige relatie school 32.4% Ouders: Opvoeding moeilijk 42.7% Lkr: schoolwerk stressvol (Last van Werkdruk)</p>
<p>Begeleiding en zorg LIn 34.2% BK: Geen deskundig zorgteam (expertise)</p> <p>Gem 37% BK: Matige probleem- signalering van RAD, KM, Internetprobl</p>	<p>SCHOOLPROFIEL</p> <p>9 scholen: 117 BK 944 LIn 456 ouders</p> <p>(2018-2019)</p> 	
<p>Gezondheidseducatie en Beleid 23.1% BK: Behandelt thema RAD en Relaties & Seksualiteit (i.t.t. andere thema's)</p>	<p>Roken, Alcohol, & Drugs (RAD) 26.3% LIn Alcohol geproefd.</p> <p>Start: 9.06 jaar</p>	<p>Fysieke veiligheid en Milieu 40.2% BK: Matige/geen veiligheid op schoolplein. 41.9% BK: Matige conditie/verzorging schoolgebouw.</p>

Bijlage 2: Onderzoeksresultaten Schoolprofiel (aandachtspunten)

Aandachtsgebied-Gezondheid	Programma Scol Saludabel Aruba			
	2019 en 2021			
	Ouders en lln. 9-12 jaar (N= aantal)			
Lichamelijke (nummers: 1 t/m 5)	2019	2019	2021	2021
Sociaal Emotioneel (nummers: 6 t/m 18)	N=456 Ouders	N=944 lln.	N =109 lln.	N=88 lln.
1. Overgewicht/Obesitas		42.7%		
2. Ontbijt s 'morgens niet	21.3%			
3. Voldoet niet aan criteria aanbevolen hoeveelheid fruit p.d.	75.8%			
4. Voldoet niet aan criteria aanbevolen hoeveelheid groente p.d.	45.3%			
5. Voldoet aan criteria aantal uur bewegen/sporten p.d.	75.3%			
6. Opvoedingsmoeilijkheden (met kind)	32.4% (Ouders)		28.9% (Ouders)	37.5% (Ouders)
7. Angst om iets verkeerd te doen		66.2 %	53.2%	48.8%
8. Voornaamste reden van angst om iets verkeerd te doen.			41.4% (Straf)	39.6% <i>(Bang om ouders en zichzelf teleur te stellen)/</i> 31.3% (straf)
9. Angst om hulp te vragen		17.7 %	19.3%	33.8%
10. Vertrouwt ouders niet als kind iets verkeerd doet.		16.1 %	33.0%	33.8%
11. Voornaamste reden van ouders niet te vertrouwen als kind iets verkeerd doet			71.4%: (Straf van hun ouders)	61.9% (Straf van hun ouders)
12. Heeft nauwelijks vertrouwen in de klassenleerkracht		21.9%	15.6%	17.5%
13. Voornaamste reden van nauwelijks vertrouwen in klassenleerkracht			15.6% : <i>(Voelt zich niet comfortabel bij klassenleerkracht)</i>	59.1%: <i>(Voelt zich niet comfortabel bij klassenleerkracht)</i>
14. Voelt zich vaak eenzaam		-	15.6%	22.5%

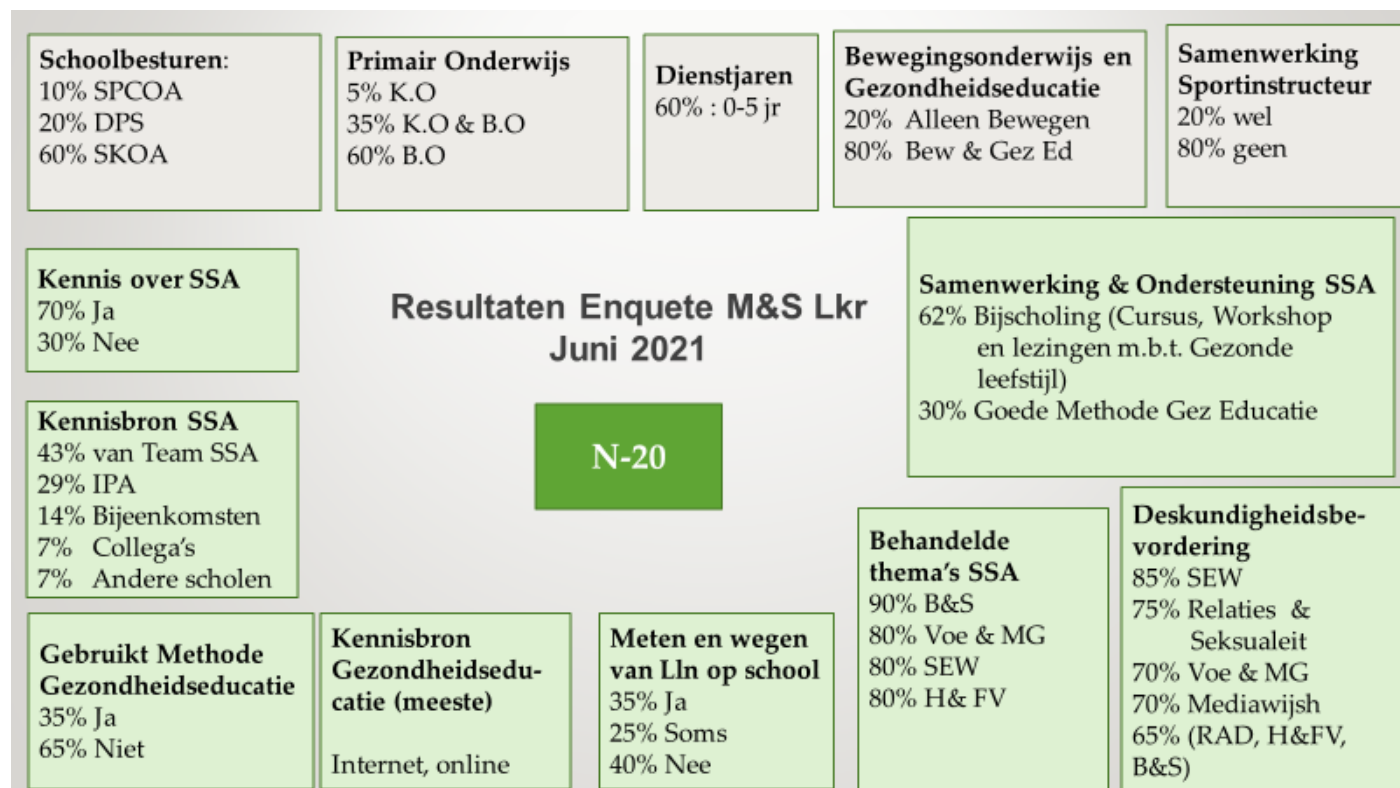
Aandachtsgebied-Gezondheid	Programma Scol Saludabel Aruba			
	2019 en 2021			
	Ouders en lln. 9-12 jaar (N= aantal)			
Lichamelijke (nummers: 1 t/m 5) Sociaal Emotioneel (nummers: 6 t/m 18)	2019 N=456 Ouders	2019 N=944 lln.	2021 N =109 lln.	2021 N=88 lln.
15. Voornaamste reden van eenzaam voelen			16.6% : <i>(Heeft geen vrienden/ Wordt buitengesloten/ door de (zorgelijke) thuissituatie)</i>	11%: <i>(Voelt dat niemand er voor ze als het niet goed met ze gaat/ door gezinssituatie)</i>
16. Wordt vaak gepest op school		21.9 %	19.4%	13.8%
17. Vertrouwt niemand/ geen vertrouwenspersoon		-	9.2%	12.5%
18. Mening van kind wordt bijna nooit tot nooit gevraagd	-	-	76.8%	74.4%

Bijlage 3: Namen Samenwerkende partners SSA

Voeding & Mondgezondheid	Bewegen & Sport	Sociaal Emotioneel Welbevinden	Hygiëne & Fysieke Veiligheid	Roken Alcohol & Drugs	Relaties & Seksualiteit
DVG: Directie Volksgezondheid	DVG	DVG	DVG	DVG	DVG
IBiSA: Instituto Biba Saludabel Aruba	IBiSA	DAS: Directie Sociale Zaken		IBiSA	DAS
DEA: Departamento Enseñanza Aruba	DEA	DEA	DEA	DEA	DEA
IPA: Insituto Pedagogico Arubano	IPA	IPA	IPA	IPA	IPA
WGK: Wit Gele Kruis	ASU: Arubaanse Sport Unie	WGK: Wit Gele Kruis	WGK	WGK	WGK
DLVV: Directie Landbouw, Veeteelt en Visserij en Markthallen.	Parke Nacional	TDE: Tienda di Educacion.			TDE
Jump18: programma voor kinderen met overgewicht.	Jump 18	TPH: Telefono Pa Hubentud.	FEPOH: Fundacion pa Esnan cu Problema di oido y Habla		TPH
C2Bfit: Cool to Be Fit	C2Bfit	FPNM: Fundacion pa nos Muchanan			Stichting Famia-Planea
CBS: Centraal Bureau voor Statistiek	CBS	FADA: Fundacion Anti Droga Aruba		FADA: Fundacion Anti Droga Aruba	FADA
SKOA: Stichting Katholiek onderwijs Aruba	SKOA, SPCOA DPS	CBS	CBS	CBS	CBS
SPCOA: Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Aruba		SMW: School Maatschappelijke werker: SKOA, SPCOA en DPS	SKOA SPCOA DPS	School Maatschappelijke werker: SKOA, SPCOA en DPS	School Maatschappelijke werker: SKOA, SPCOA en DPS
DPS: Dient Publieke Scholen					
DIO: Dienst Inspectie van het onderwijs)	DIO	DIO	DIO	DIO	DIO
FPSA: Fundacion Prevencion den Salud Aruba	FPSA	Bureau Sostene Mi. FEC-Aua: Fundacion Educacion Concsiente. MDC: Multidisciplinar Centrum DMH: Departamento Mucha y Hoben.	Brandweer Aruba DTI: Dienst Technische Inspecties		

Bijlage 4: Resultaten Vragenlijst M&S leerkrachten (aandachtspunten)

Schooljaar 2021-2022: N=20 M&S leerkrachten Primair Onderwijs

Bijlage 5: Scholenverdeling voor Training leefstijl - Augustus 2023

De vakken met dezelfde kleur: 1 M&S werkzaam op 2 scholen

Groep 1 Dinsdag 22 augustus 8.00-15.00 u Surfside Marina Aruba	Groep 2 Woensdag 23 augustus 8.00-15.00 u Surfside Marina Aruba	Groep 3 Donderdag 24 augustus 8.00-15.00 u Surfside Marina Aruba	Groep 4 Vrijdag 25 augustus 8.00-15.00 u Surfside Marina Aruba	
KUDAWECHA BASIS	FRERE BONIFACIUS	ORA UBAO	XANDER BOGAERTS	
MON PLAISIR BASIS	LAURA WERNET- PASKEL	BON BINI BASIS	MICHEAL SCHOOL	
PRINSES AMALIA BASIS	SAGRADO CURASON	FATIMA COLLEGE	TARCISIUS KLEUTER	
DORNASOL BASIS	STA TERESITA	SAN HOSE	CAIQUETIO* (S.O)	
CACIQUE MAQUARIMA	ROSA COLLEGE	ROSARIO COLLEGE	PASO PA FUTURO (S.O)	
PIUS X SCHOOL	MARIA GORETTI	MARIA BASIS	EMMA SCHOOL (S.O)	
DOMINICUS COLLEGE	PASTOOR KRANWINKEL	TRUPIAL KLEUTER	REINA BEATRIX	
FRANCISCUS COLLEGE	ALOYSIUS SCHOOL	AURORA KLEUTER	COLEGIO HILARIO ANGELA	
PAULUS SCHOOL	ANNA SCHOOL	JACINTA KLEUTER	FONTEIN KLEUTER	
IMELDA KLEUTER	STA. FAMIA BASIS	ANGLO KLEUTER	CRISTO REY BASIS	
WASHINGTON KLEUTER	NOS PARAISO KLEUTER	CAYENA KLEUTER	PROME PASO KLEUTER	
WASHINGTON BASIS	CACIQUE ATERIMA KLEUTER	FB TROMP	RAYO DI SOLO KLEUTER	
GRAF VON ZINZENDORF BASIS	ST.JAN KLEUTER	AGNES KLEUTER	AYO KLEUTER	
	FILOMENA BASIS SCHOOL	ARCO IRIS KLEUTER	KUKWISA KLEUTER	
		COLEGIO CONRADO CORONEL		

Bijlage 6a: Overzicht Kleuterscholen van het Primair onderwijs Aruba en een M&S leerkracht

*Kleuterscholen (2023-2024)	SSA	M&S	School bestuur
<i>F=Fusie kleuter en basis</i>			
1. ADVENTIST ACADEMY KLEUTER (J.N. Andrew) F		-	SOAZA
2. AGNES KLEUTER		M&S	SKOA
3. ANGLO		M&S	SKOA
4. ARCO IRIS KLEUTER		M&S	DPS
5. AURORA		-	SKOA
6. CACIQUE ATERIMA		M&S	SKOA
7. DORNASOL KLEUTER F		M&S	DPS
8. XANDER BOGAERT KLEUTER F		M&S	DPS
9. CONRADO CORONEL KLEUTER F		M&S	DPS
10. CAYENA		M&S	SKOA
11. AYO KLEUTER		M&S	SKOA
12. FAITH REVIVAL KLEUTER F		-	SVEGA
13. FONTEIN kleuter		-	DPS
14. FORTALESA KLEUTER		-	PRIVE
15. BEAUTIFUL SUN		-	PRIVE
16. IMELDA KLEUTER		M&S	SKOA
17. KUKWISA KLEUTER		-	SKOA
18. JACINTA KLEUTERSCHOOL		M&S	SKOA
19. GRAF VON ZINZENDORF KLEUTER F		M&S	SPCOA
20. INTERNATIONAL (KLEUTER) SCHOOL F		-	ISA
21. KUDAWECHA KLEUTER F		M&S	DPS
22. MON PLAISIR KLEUTER F		M&S	SPCOA
23. NOS PARAISO		M&S	SKOA
24. PRINSES AMALIA KLEUTER F		M&S	DPS
25. PROME PASO		M&S	SKOA
26. RAYO DI SOLO		-	SKOA
27. WASHINGTON KLEUTER		M&S	DPS
28. SCHAKEL KLEUTER F		-	SOC
29. ST.JAN KLEUTERSCHOOL		M&S	SKOA
30. TARCISIUS KLEUTER		M&S	SKOA
31. TRUPIAL KLEUTER		M&S	SKOA
TOTAAL	4	21	

Bijlage 6b: Overzicht Basisscholen van het Primair onderwijs Aruba en een M&S leerkracht

*Basisscholen (2023-2024) <i>F=Fusie kleuter en basis</i>	SSA	M&S	School bestuur
1. ADVENTIST ACADEMY BASIS (J.N. Andrew) F		-	SOAZA
2. ALOYSIUS SCHOOL		M&S	SKOA
3. ANNA SCHOOL		M&S	SKOA
4. BIBITO PIN** (4-12 jr=28 (13-17jr=12)		-	SVGA
5. BON BINI		M&S	SKOA
6. CACIQUE MAQUARIMA		M&S	SKOA
7. DORNASOL BASIS F		M&S	DPS
8. CAIQUETIO*		M&S	SKOA
9. CONRADO CORONEL BASIS F		M&S	DPS
10. CRISTO REY		-	SKOA
11. Dominicus College		M&S	SKOA
12. DUNUNMAN*		-	SVGA
13. EMMA BASIS*		M&S	DPS
14. FAITH REVIVAL BASIS F		-	SVEOA
15. FB TROMP		M&S	SKOA
16. FATIMA		M&S	SKOA
17. FILOMENA BASIS SCHOOL		M&S	SKOA
18. FRANCISCUS COLLEGE		M&S	SKOA
19. FRERE BONIFACIUS		M&S	SKOA
20. GRAF VON ZINZENDORF BASIS F		M&S	SPCOA
21. HILARIO ANGELA**		M&S	DPS
22. IBERO-AMERICAN BASIS**		-	PRIVE
23. INTERNATIONAL BASIS F		-	ISA
24. KUDAWECHA BASIS F		M&S	DPS
25. LAURA WERNET- PASKEL		M&S	SKOA
LAURA WERNET PRISMA**			SKOA
26. MARIA BASIS		M&S	SKOA
27. MARIA GORETTI & Maria Goretti Dep (Ayo) (klas 1)***		M&S	SKOA
28. MONTESSORI ELEMENTARY* F		-	PRIVE
29. REINA BEATRIX BASIS		M&S	DPS
30. MON PLAISIR BASIS F		M&S	SPCOA
31. MICHEAL		M&S	SKOA
32. NOS FORTALESA BASIS*		-	PRIBE
33. ORA UBAO		M&S	SKOA
34. PASTOOR KRANWINKEL		M&S	SKOA
35. PASO PA FUTURO*		M&S	DPS
36. PAULUS SCHOOL		M&S	SKOA
37. PIUS X SCHOOL		M&S	SKOA
38. PRINSES AMALIA BASIS F		M&S	DPS
39. ROSA COLLEGE		M&S	SKOA
40. ROSARIO		M&S	SKOA

41. SAGRADO CURASON		M&S	SKOA
42. SCHAKEL BASIS F		-	SOC
43. Scucha Nos (Integratie in Emma basis)		-	FEPOH
44. SAN HOSE		M&S	SKOA
45. STA TERESITA		M&S	SKOA
46. STA. FAMIA BASIS		M&S	SKOA
STA. FAMIA PRISMA**			SKOA
47. WASHINGTON BASIS		M&S	DPS
48. XANDER BOGAERTS F		M&S	DPS
49. THUISONDERWIJS BASIS**		-	PRIVE
TOTAAL	8	37	

Bijlage 7: Vervolgstappen- Implementatietraject Leefstijl 2023

Periode	Inhoud Actiepunten (korte en middellange termijn)	Opmerkingen
Augustus	<p>Certificaat – alle deelnemers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mail met namen naar Boom Uitgevers Nederland 	
	<p>Power Points Leefstijl: 21 aug & PPT Trainingsdagen voor school</p>	Deel informatie met schoolteam/leerlingen/ouders
	<p>Link proeflessen Leefstijl- alle scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen kunnen alvast met <u>enkele lessen</u> van thema's Leefstijl oefenen. • Elke klas (kleuter en basis) kan hiervan gebruik maken. <p>https://boomberoepsonderwijs.nl/proefmateriaal-leefstijl-po/</p>	<p>Thema's Leefstijl</p> <p>Thema 1. De groep, dat zijn wij!</p> <p>Thema 2. Praten en luisteren</p> <p>Thema 3. Ken je dat gevoel?</p> <p>Thema 4. Ik vertrouw op mij</p> <p>Thema 5. Iedereen anders, allemaal gelijk</p> <p>Thema 6. Lekker gezond</p> <p>Samen mediawijs! Aparte module in 4 blokken.</p>
	<p>Samen Mediawijs: Oefenen met Blok 1: “Wie ben jij online”</p> <p><u>Activiteit 1: Beeldschermen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie heeft de regie in jouw wereld vol media? – YouTube - Interactive presentation software – Mentimeter <p><u>Activiteit 4: Delen of niet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kahoot! Learning games Make learning awesome! - Denk voor je deelt! (veiliginternetten.nl) <p><u>Activiteit 5: Onze netiquette</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - WhatsApp straks niet meer voor kinderen (1 april) (jeugdjournaal.nl) - Mijn Kind Online – vind je voortaan bij Kennisnet <p>(WhatsHappy, invulposter, Instagrapp)</p>	<p>Voor de klassen 4-6</p> <p>Inlogcode met handleiding en werkbladen “Samen mediawijs” ontvangt SSA in september'23 (zie ook voorwaarden)</p>

	<p><u>Afsluiting Blok :</u></p> <p>DigiTips: DigiTips – YouTube</p> <p>Voor leerkrachten/Beroepskrachten</p>	
	<p>Bundel: enkele werkvormen – energizer Leefstijl</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dobbelspel 2. Comfortzone Modelvragen 3. Bingo 4. Complimentenbingo 5. Respect opdracht 6. Veerkracht 7. Voorkennis ophalen (Groepsdynamica) 	Voor leerkrachten/ team/ leerlingen
September	Digitale certificaten Leefstijl naar alle deelnemers	
	Inlogcode/Licentie (a.d.h.v. voorwaarden die medegedeeld zijn gedurende de Training)	
	<p>Implementatie en ondersteuning traject Leefstijl (IPA en SSA)</p> <ul style="list-style-type: none"> • IPA, i.s.m. SSA, zal contact opnemen met de M&S lkr/Collega, over ervaring oefenlessen Leefstijl & Blok 1 Samen mediawijs. • Uitleg over invulling implementatie- en ondersteuningstraject • School geeft zelf aan wat en hoe ze verder willen met Leefstijl. 	
	<p>Open gesprek /presentatie over Scol Saludabel Aruba (SSA)/ materiaal leefstijl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen die bezig zijn met gezonde school aanpak krijgen het materiaal. • Andere Scholen kunnen vrijwillig een presentatie over SSA vragen. Kan via de mail, telefoonnummer 5224 296. • Als een school geïnteresseerd is in het worden van een gezonde school (ook het proces Gezonde School Aanpak doorlopen), kan die het materiaal van Leefstijl krijgen. 	<p>SSA: (extra) bestelde materiaal Leefstijl – nu in beperkte voorraad</p> <p>t.z.t. evt. extra bestellen afhankelijk van de vraag en (financiële) mogelijkheden.</p>
Oktober- November	<p>Planning Terugkomdag Groepen & Evaluatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwisseling ervaringen en evaluatie • Planning traject Leefstijl in 2024 • W.v.t.t.k. 	Datum en locatie pending.
December	Pending	

Bijlage 8 : Profiel Gezonde School Adviseur, samenwerkende partners en Gezonde School Coördinator SSA -Aruba

A. Gezonde School Adviseur (GSA)

Profiel:

Conform het Nederlands model is de Gezonde Schooladviseur(GSA) het aanspreekpunt voor de preventie partners en de school. Als de school een vraag over een specifiek preventie onderwerp heeft, legt de Gezonde Schooladviseur het contact met de aangewezen preventie partner. brug- en proces begeleidend functie tussen school en de stakeholders/preventiepartners

Taken van de Gezonde Schooladviseur:

- begeleidt de uitvoering van de Gezonde School Aanpak op scholen;
- een werkgroep op de school samenstellen of de school motiveren dit te doen;
- de school ondersteunen bij het inventariseren en evalueren van lopende activiteiten;
- de onderzoeksgegevens Schoolprofiel terugkoppelen aan de school;
- ondersteunen de Gezonde School coördinator/ gezondheidsteam bij het opstellen van het Schoolgezondheidsplan en uitvoeren van de gezondheidsactiviteiten.
- de school stimuleren en adviseren bij het vaststellen van de zorgbehoefte;
- de school ondersteunen en adviseren bij de keuze van de prioriteiten en activiteiten;
- de school adviseren over het inschakelen en informeren van preventie partners bij specifieke activiteiten;
- ondersteunen bij de uitvoering van het jaarplan, evaluatie van resultaten en het formuleren van het schoolbeleid voor gezondheid;

Competenties van de Gezonde Schooladviseur:

- voldoende kennis over en inzicht in de mogelijke interventies voor verschillende gezondheidsthema's;
- werken en denken op hbo- of academisch niveau;
- kennis van het brede veld van gezondheid en welzijn met als insteek preventie;
- goede sociale en contactuele eigenschappen;
- gevoel voor de verhoudingen binnen een school;
- in staat analytisch te werken;
- objectieve opstelling en 'helikopterview';
- in staat om planmatig en gestructureerd te werken;
- Open voor feedback;
- Kan goed samenwerken en leidinggeven.

B. Samenwerkende (kennis) partners/stakeholders

Samenwerkende (kennis) partners/stakeholders:

Dragen gezamenlijk met de GSA en de school de visie van 'Scol Saludabel' en geven een grote bijdrage aan de uitvoering van de Gezonde School Aanpak op scholen.

Rol en taak:

- Faciliteren van interventies (programma's, activiteiten, lessen) voor het bereiken van de doelstellingen van 'Scol Saludabel';
- Onderhouden een nauwe samenwerking met GSA en de school;
- Zorgen voor uitwisseling van informatie over nieuwe ontwikkelingen m.b.t. bepaalde thema's en 'Basisvoorwaarden.'

Competenties preventie partners/stakeholder:

- kan goed samenwerken met de GSA en school;
- kan planmatig en gestructureerd werken;
- voldoende kennis en inzicht in de mogelijke interventies voor verschillende gezondheidsthema's;
- voorziet de GSA en school van juiste informatie over de interventies;
- speelt in op veranderende vraag van de school;
- is behulpzaam, belangstellend.

C. Gezonde School Coördinator (GSc)

Scholen - Gezonde School coördinator (GSc)

Scholen stellen samen een gezondheidsteam met een Gezonde School Coördinator als aanspreekpunt voor de Gezonde School Adviseur en partners.

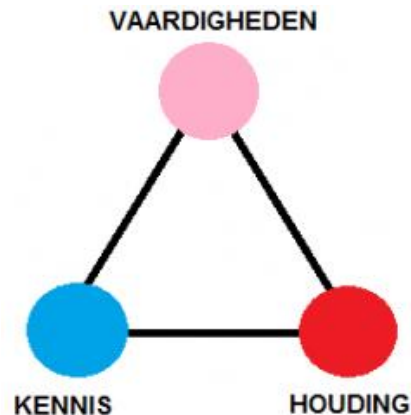
Rol en taak GSc:

In overleg met de schooldirectie krijgt de Gsc de ruimte/uren om zijn rol en taak uit te voeren.

- hij of zij neemt de regie als kartrekker van de Gezonde School-plannen en is ook de contactpersoon binnen de school;
- heeft regelmatig overleg met de GSA en preventie partners;
- is verantwoordelijk voor het samenstellen van een schoolgezondheidsteam, het opstellen van het schoolgezondheidsbeleid en het laten uitvoeren ervan.

Competenties GSc:

- heeft voldoende kennis over en inzicht in de verschillende gezondheidsthema's van 'Scol Saludabel';
- heeft kennis van het brede veld van gezondheid en welzijn met als insteek preventie;
- goede sociale en communicatieve vaardigheden;
- kan collega's inspireren, enthousiasmeren en overtuigen.

Gezonde School Adviseur	Samenwerkende Partners	Gezonde School Coördinator
-------------------------	------------------------	----------------------------